
SPIS TREŚCI

Od autorów	13
-----------------------------	----

CZEŚĆ I. FUNKCJE POLITYKI GOSPODARCZEJ

Rozdział 1. Pojęcia podstawowe	16
1.1. Polityka gospodarcza (ekonomiczna) i jej podmioty	16
1.2. Nauka polityki ekonomicznej	19
1.3. Metoda nauki polityki ekonomicznej	23
1.4. Doktryny społeczno-ekonomiczne i doktryny polityki gospodarczej	25
Pytania kontrolne	29
Rozdział 2. Funkcje polityki gospodarczej w różnych systemach ekonomicznych	30
2.1. Ustroje społeczno-ekonomiczne i systemy funkcjonowania gospodarki	30
2.2. Kapitalistyczna gospodarka mieszana – system regulacji i funkcje polityki gospodarczej	35
2.3. System realnego socjalizmu – bezpośrednie kierowanie gospodarką przez administrację	45
2.4. System socjalistyczny częściowo zreformowany (hybrydowy)	50
2.5. Polityka gospodarcza w warunkach przebudowy ustroju społeczno-ekonomicznego	53
Pytania kontrolne	56
Rozdział 3. Uwarunkowania, cele i dziedziny polityki gospodarczej	58
3.1. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne	58
3.1.1. Uwarunkowania zewnętrzne	59
3.1.2. Uwarunkowania wewnętrzne	61
3.2. Cele, założenia, przesłanki	64
3.2.1. Cele i przesłanki ustrojowo-systemowe i polityczne	65
3.2.2. Cele ekonomiczne	66
3.2.3. Cele i przesłanki społeczne	68

3.2.4. Cele i przesłanki ekologiczne	72
3.2.5. Cele obronno-militarne	72
3.3. Główne dziedziny polityki gospodarczej	74
Pytania kontrolne	79
Rozdział 4. Przedmiot oddziaływań – gospodarka narodowa	80
4.1. Gospodarka narodowa	80
4.2. Rozmiary i dynamika działalności gospodarczej na obszarze kraju	83
4.3. Bogactwo narodowe	88
4.3.1. Zasoby (bogactwa) naturalne	89
4.3.2. Zasoby majątkowe	93
4.4. Ludność kraju i zasoby czynnika pracy	95
4.5. Struktura gospodarki	100
4.6. Potencjał ekonomiczny kraju, realny produkt narodowy, zadania polityki ekonomicznej	105
Pytania kontrolne	108
Rozdział 5. Polityka ekonomiczna a planowanie gospodarcze	109
5.1. Procesy tworzenia decyzji gospodarczych – planowanie	109
5.2. Treść i struktura planu	113
5.3. Prognozy, programy, plany	116
5.4. Sfery i podmioty planowania w gospodarce rynkowej	120
5.5. Funkcje planowania krajowego (makroekonomicznego)	125
Pytania kontrolne	129
CZEŚĆ II. DOKTRYNY, SYSTEMY, KIERUNKI	
Rozdział 6. Merkantylizm, protekcjonizm, liberalizm, gospodarka wojenna.	132
6.1. Geneza i pierwsze systemy polityki gospodarczej – merkantylizm, protekcjonizm	132
6.2. Leseferizm i liberalizm	135
6.3. Kierunki polityki gospodarczej na przełomie XIX i XX w. Problemy socjalne i doktryny społeczno-ekonomiczne	138
6.4. Pierwsza wojna światowa – systemy gospodarki wojennej	142
Pytania kontrolne	143
Rozdział 7. Między dwiema wojnami	145
7.1. Rozwój interwencjonizmu państwowego	145
7.2. Kierunki i formy polityki gospodarczej w II Rzeczypospolitej	149
7.3. ZSRR – komunizm wojenny, NEP i stalinowski model industrializacji	154
7.4. Gospodarka wojenna po raz drugi	157
Pytania kontrolne	159
Rozdział 8. Polityka gospodarcza w podzielonym świecie	160
8.1. Podział polityczno-ekonomiczny świata po drugiej wojnie światowej	160
8.2. Keynesowskie koncepcje w polityce ekonomicznej, nacisk inflacji, zwrot w stronę założeń liberalnych	165

8.3. Neoliberalizm i monetaryzm, teoria racjonalnych oczekiwań, ekonomia podaży, reaganomika	171
8.4. Kraje realnego socjalizmu – strategia gospodarcza, próby reform, rozpad systemu kolektywistycznego	176
Pytania kontrolne	181
Rozdział 9. Ewolucja systemu i kierunków polityki gospodarczej w Polsce w latach 1944–1989	182
9.1. Polska w strefie wpływów ZSRR – sytuacja polityczna, problemy odbudowy gospodarczej kraju	182
9.2. Sowietyzacja systemu społeczno-gospodarczego Polski	186
9.3. Pierwsze próby reformowania systemu. Orientacja surowcowa w strategii rozwoju	189
9.4. Lata siedemdziesiąte – próby połowicznych reform i załamanie gospodarcze	192
9.5. Od sierpniowego przełomu w 1980 r. do upadku systemu komunistycznego	195
Pytania kontrolne	200
Rozdział 10. Procesy transformacji w Polsce	201
10.1. Uwagi wstępne	201
10.2. Działania stabilizacyjno-dostosowawcze	201
10.3. Przekształcenia własnościowe	207
10.3.1. Formy przekształceń własnościowych	207
10.3.2. Inwestycje zagraniczne	214
10.3.3. Akcjonariat pracowniczy, spółdzielczość, komunalizacja	215
10.3.4. Tempo i skala procesu prywatyzacji	216
10.4. Ocena procesów transformacji w Polsce	220
Pytania kontrolne	229
Rozdział 11. „Granice konkurencji”. Globalizacja polityki ekonomicznej?	231
11.1. Sukcesy ideologii wolnej konkurencji i rosnące wątpliwości	231
11.2. „Przyływy” i „odływy” interwencji państwa w gospodarkę	235
11.3. Prognozy na początkowe dziesięciolecia XXI w. Mechanizm konkurencji plus regulacja państwowa i międzynarodowa?	238
Pytania kontrolne	242
CZĘŚĆ III. POLITYKA ROZWOJU GOSPODARCZEGO	
Rozdział 12. Poszukiwanie ścieżki trwałego wzrostu	244
12.1. Wzrost i rozwój gospodarczy. Czynniki wzrostu	244
12.2. Modele wzrostu	248
12.3. Polityka pro wzrostowa (prorozwojowa). Regulowanie zdolności akumulacyjnych gospodarki	255
Pytania kontrolne	261
Rozdział 13. Problemy strategii rozwoju	262
13.1. Typy strategii rozwoju	262

13.2. „Strategia dla Polski”	268
13.3. „Droga do roku 2010”	273
Pytania kontrolne	279
Rozdział 14. Polityka strukturalna	280
14.1. Przemiany strukturalne w gospodarce	280
14.2. Rodzaje i kierunki polityki strukturalnej	285
14.3. Mechanizm przewyższania barier strukturalnych w gospodarce w ostatnich dwudziestu latach – doświadczenia niektórych krajów	288
14.3.1. Stany Zjednoczone i Japonia	288
14.3.2. Europa Zachodnia	293
14.3.3. Kraje nowo uprzemysłowione.	295
14.3.4. Strukturalne problemy transformacji w Polsce	298
Pytania kontrolne	300
Rozdział 15. Polityka przemysłowa	301
15.1. Funkcje i charakter polityki przemysłowej	301
15.2. Kryteria ingerencji w kształtowanie struktury przemysłu	304
15.3. Instrumenty polityki przemysłowej	306
15.3.1. Oddziaływanie bodźcowe	307
15.3.2. Oddziaływanie regulacyjne	308
15.3.3. Instrumenty polityki bezpośredniego oddziaływania	309
15.4. Próby formułowania polityki przemysłowej w Polsce w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych	312
Pytania kontrolne	316
Rozdział 16. Kształtowanie rozwoju gospodarki żywnościowej	317
16.1. Pojęcie i struktura gospodarki żywnościowej	317
16.2. Zadania i podmioty polityki żywnościowej	326
16.3. Instrumenty polityki żywnościowej	329
Pytania kontrolne	339
Rozdział 17. Polityka regionalna	340
17.1. Struktura przestrzenna gospodarki i funkcje polityki regionalnej	340
17.2. Problemy regionalne Polski	345
17.3. Uwarunkowania międzynarodowe. Polityka regionalna w skali europejskiej	349
17.4. Polityka interregionalna i intraregionalna. Podmioty działań	356
17.5. Instrumentacja	361
17.5.1. Planowanie przestrzenne (terytorialne)	361
17.5.2. Narzędzia operacyjne polityki regionalnej	364
17.6. Strategie rozwoju regionalnego	369
Pytania kontrolne	372
Rozdział 18. Polityka ochrony środowiska	373
18.1. Podstawy teoretyczne	373
18.2. Działania władz publicznych i postępowanie grup interesu	377

18.3. Instytucje i instrumenty realizacji polityki ekologicznej (na przykładzie Włoch i Unii Europejskiej)	384
18.4. Główne kierunki polityki ekologicznej w Polsce	388
Pytania kontrolne	394
Rozdział 19. Polityka naukowa i innowacyjna	395
19.1. Funkcje polityki naukowej i innowacyjnej	395
19.2. Typy polityki naukowej oraz narzędzia jej realizacji	399
19.3. Pobudzanie procesów innowacyjnych	402
19.4. Polityka naukowa w Polsce	405
Pytania kontrolne	409
Rozdział 20. Polityka inwestycyjna	410
20.1. Funkcje i zadania polityki inwestycyjnej	410
20.2. Środki i instrumenty realizacji polityki inwestycyjnej	413
20.3. Wybór projektów inwestycyjnych	418
Pytania kontrolne	420
CZĘŚĆ IV. MECHANIZMY ODDZIAŁYWAŃ	
Rozdział 21. Polityka pieniężna	422
21.1. Istota i funkcje polityki pieniężnej	422
21.2. Regulowanie podaży pieniądza	424
21.3. Operowanie zmianami stopy procentowej	427
21.4. Oddziaływanie na kurs walutowy	430
21.5. Instrumenty polityki pieniężnej	430
21.5.1. Oddziaływanie na płynność bankową	431
21.5.2. Bezpośrednia kontrola kredytów bankowych: racjonowanie kredytów	436
21.5.3. Selektywna polityka kredytowa	437
21.6. Koordynacja polityki pieniężnej z innymi działaniami polityki ekonomicznej.	
Międzynarodowa koordynacja polityki pieniężnej	439
Pytania kontrolne	442
Rozdział 22. Polityka budżetowa	443
22.1. Funkcje polityki budżetowej	443
22.1.1. Funkcja alokacyjna	445
22.1.2. Funkcja redystrybucyjna i jej instrumenty	449
22.1.3. Funkcja stabilizacyjna	453
22.2. Pasywna i aktywna polityka budżetowa	457
22.2.1. Pasywna polityka budżetowa	457
22.2.2. Aktywna (dyskrecjonalna) polityka budżetowa	459
22.3. Deficyt budżetowy	461
Pytania kontrolne	465
Rozdział 23. Regulowanie rynku pracy	466
23.1. Polityka zatrudnienia i jej funkcje	466

23.2. Polityka pełnego zatrudnienia	473
23.3. Polityka zatrudnienia a polityka kształcenia	474
23.4. Koncepcje teoretyczne i założenia regulacji rynku pracy	476
23.5. Instrumentacja	481
23.5.1. Działania w celu zwiększenia popytu na siłę roboczą	481
23.5.2. Ograniczanie podaży siły roboczej	487
23.5.3. Porozumienia międzynarodowe w sprawie transferu siły roboczej	488
Pytania kontrolne	490
Rozdział 24. Regulowanie dochodów i cen	491
24.1. Polityka dochodowa – zakres i funkcje	491
24.2. Cele polityki dochodowej	496
24.3. Sposoby realizacji polityki dochodowej	502
24.4. Inflacja i ceny	505
24.5. Środki i instrumenty polityki cenowo-dochodowej	510
24.5.1. Specyficzne środki polityki cenowo-dochodowej	510
24.5.2. Fiskalne narzędzia regulacji cen i dochodów	514
24.5.3. System ubezpieczeń społecznych	516
24.6. Aspekt przestrzenny polityki dochodowej	519
Pytania kontrolne	524
CZEŚĆ V. MIĘDZYNARODOWA POLITYKA GOSPODARCZA	
Rozdział 25. Polityka współpracy gospodarczej z zagranicą	526
25.1. Funkcje polityki współpracy gospodarczej z zagranicą	526
25.2. Typy polityki współpracy gospodarczej	528
25.3. Narzędzia regulacji stosunków ekonomicznych z zagranicą	531
25.3.1. Cło i polityka celna	531
25.3.2. Bariery pozataryfowe	534
25.3.3. Polityka kursu walutowego	536
25.4. Międzynarodowe organizacje gospodarcze	541
25.5. Przynależność do międzynarodowych organizacji gospodarczych a zewnętrzne ograniczenia polityki ekonomicznej. Zadłużenie zagraniczne	547
Pytania kontrolne	549
Rozdział 26. Unia Europejska – struktura instytucjonalna i zasady funkcjonowania	550
26.1. Przesłanki powstania i rozwój Wspólnot Europejskich	550
26.2. Instytucje Wspólnot Europejskich	554
26.3. Proces decyzyjny	569
26.4. Budżet Wspólnot Europejskich	572
Aneks	578
Pytania kontrolne	581
Rozdział 27. Wybrane kierunki polityki gospodarczej Unii Europejskiej	582
27.1. Wspólna polityka rolna	582
27.2. Polityka regionalna	592

27.3. Polityka walutowa	611
27.4. Jednolity rynek europejski	617
Pytania kontrolne	622
Rozdział 28. Traktat z Maastricht – unia walutowa; Polska a Unia Europejska	623
28.1. Uwagi wstępne	623
28.2. Unia walutowa	626
28.3. Unia polityczna	637
28.4. Układ o stowarzyszeniu Polski ze Wspólnotami Europejskimi. Problemy wejścia Polski do struktur Unii Europejskiej	641
Aneks	654
Pytania kontrolne	656
Rozdział 29. Euroregiony – nowy element narodowej i międzynarodowej polityki gospodarczej	657
29.1. Współpraca transgraniczna. Euroregiony	657
29.2. Struktury instytucjonalne i funkcje euroregionów	661
Pytania kontrolne	664
Rozdział 30. Polityka dostosowawcza	665
30.1. Uwagi wstępne	665
30.2. Przesłanki teoretyczne i „ortodoksyjne” programy polityki dostosowawczej MFW	666
30.3. „Heterodoksyjne” programy dostosowawcze	668
30.4. Realizacja programów dostosowawczych MFW	673
30.5. Ocena polityki dostosowawczej	676
Pytania kontrolne	678
Zakończenie	679
Bibliografia	681